

Tartalom

1. Bevezetés.....	3
2. Szexmunka Magyarországon a 20. századtól napjainkig	3
3. Kérdőíves elemzés.....	5
I. A sztereotípiák valóságtartalmának elemzése	6
II. Összefüggések a válaszok és a demográfiai adatok között	10
III. A lehetséges törvényi szabályozásokkal, illetve egyéb változtatásokkal kapcsolatos vélemények elemzése	11
4. Szexmunka Magyarországon	20
I. A szexmunka jelenlegi törvényi szabályozása	20
II. A szexmunka megítélése Magyarországon	22
5. A szexmunka szabályozása néhány más országban	24
I. A „svéd modell”	24
II. Hollandia és Németország szabályozása	25
6. Konklúzió, tanulság.....	27
7. Hivatkozásjegyzék	28

A szexmunka körüli sztereotípiák

TDK dolgozat

Kádár Vanda

konzulens: Dr. Szöllős Péter

Nemzetközi gazdálkodás szak

Budapesti Gazdasági Főiskola
Külkereskedelmi Kar

2011. november 15.

1. Bevezetés

Prostituált, kéjő, örömlány, éjjeli pillangó, céda, szajha – megannyi szó létezik a magyar nyelvben egyetlen jelenségre, megjelenítve ezzel azt a többféle szemléletmódot, ami mindezt körülveszi. Nyelvünk vagy valamilyen pozitív, romantikus szóval, vagy becsmélő kifejezésekkel írja körül a szexmunkát. Dolgozatomban arra keresem a választ, vajon milyen sztereotípiák élnek a mai magyar társadalomban, és ezeknek mekkora valóságalapjuk van jelenleg. E jelenségre dolgozatomban mindvégig a szexmunka szót fogom használni, mint a jelenlegi hivatalos elnevezést – bár ez a szó magába foglal egyéb kategóriákat is, ebben a dolgozatban az anyagi ellenszolgáltatásért nyújtott szexuális szolgáltatást jelölöm vele.

2. Szexmunka Magyarországon a 20. századtól napjainkig

Magyarországon korábban nem létezett általános szabályozás a jelenségre, a különböző törvényhatóságok saját területükön, szabályrendeletekkel szabályoztak. Az általános felfogás az volt, hogy bár a „könnyűvérű”, prostituálnak állt nők megvetendők, ám létükre a családot alapítani még nem tudó férfiak számára, illetve a „tisztességes” leányok és feleségek védelmének érdekében szükség van, „közszükségletet képez, tehát hasznos foglalkozás”. Megkülönböztették a bordélyházakban, illetve fényképes, keménykötésű könyvecskével – bárcás - vagy fénykép nélküli, puha füzetecskével rendelkező prostituáltakat. A bordélyházban dolgozók keresetük egynegyedét kaphatták kézhez, a többi rész fedezte a lakhatási költségeiket, a bárcás prostituáltak számára ún. „kéjőtelepeket” igyekeztek létrehozni, ahol önálló lakásokat kaptak, míg e foglalkozást többnyire mellékkereset miatt választó, fénykép nélküli füzetecskével rendelkezők „hatóságilag engedélyezett nyilvános találkahelyeken, garniszállókon, hónapos szobákban, fürdőhelyeken vagy éppen a lassan dőcögő, csukott konflis leeresztett függönyei mögött, nemritkán pedig parkok bokrai tövében töltötték a „kósza szerelem” pásztorórait.¹”

Egy 1917-es rendőrségi szaktanfolyam kiadványában Dr. Schreiber Emil így ír a korabeli szexmunkások nyilvántartásba vételéről: „Túlságos szigor alkalmazása azonban e tekintetben sem ajánlatos, mert nem szabad szem elől téveszteni, hogy a jelentkező és visszautasított nők

¹ Burucs Kornélia, 1995.

nagyrésze már a jelentkezés előtt is prostitúciót űzött és a bejegyzés megtagadása esetén is titokban csak ugyanezt a foglalkozást fogja űzni.²” A kiadvány alapján úgy tűnik, a 20. század elejei magyar társadalomban igen körültekintő módon igyekeztek eljárni annak érdekében, hogy csak olyan nő végezhesse ezt a tevékenységet, aki fizikailag és lelkiileg alkalmas erre, és nem hirtelen felindulásból vagy más hatására döntött így. A kiadvány szövegezéséből azonban jól érezhető az is, hogy a szexmunka, szabályozottsága ellenére nem számít "tisztességes" pénzkereseti módnak, bár ez nyilvánvalóan nem túl meglepő tény az adott kort tekintve.

1950-től a szocialista rendszer bezáratta a bordélyházakat, és különböző eszközökkel igyekezett megszüntetni a jelenséget Magyarországon, majd ugyanebben az évben Magyarország is aláírta a New York-i egyezményt, melyet az 1995. évi 34. számú törvényerejű rendelettel transzformált belső jogszabályai közé. Az Egyezmény az aláíró feleket arra kötelezi, hogy törvényeikben büntessék azt, aki más személyeket prostitúcióra rábír, más ember prostitúcióját kizsákmányolja, függetlenül attól, hogy a másik fél ebbe beleegyezett vagy sem, valamint büntessék a bordélyházak fenntartását, prostitúció céljára lakás kiadását, illetve hogy eltöröljenek minden olyan rendeletet, amely a prostitúcióban résztvevőket nyilvántartásba vételre kötelezi. Ez utóbbira hivatkozva semmisítette meg az Alkotmánybíróság 2011. december 31-i hatállyal a szexmunkások számára kiállítandó orvosi igazolásra vonatkozó mellékletét a szexmunkát szabályozó rendeletnek.

Bár a New York-i Egyezmény alapján Magyarországon elméletben az abolicionista modell bevezetése történt – vagyis a nyilvántartásba vétel és más szabályozások eltörlése, valamint maga a prostituált nem bűnösneként kezelése –, a gyakorlatban 1993-ig a szabályozás prohibicionista volt: a teljes tiltás és a prostituált bűnelkövetőként való számontartása jellemezte.³

1993-tól a prostitúciót bűncselekményből szabálysértéssé minősítették, majd ugyanebben az évben kezdődtek el a prostitúció hazai szabályozását körvonalazó munkaanyag körüli munkálatok. Végül 1999-ben legitimálta a szexmunkát az Szbt.

² Dr. Schreiber Emil, 1917.

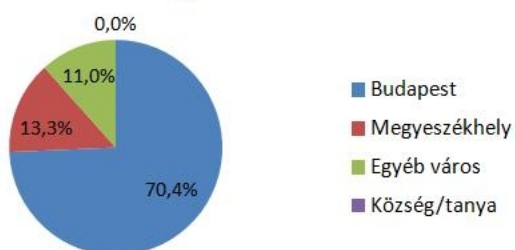
³ Dr. Sárkány Péter, 2011.

3. Kérdőíves elemzés

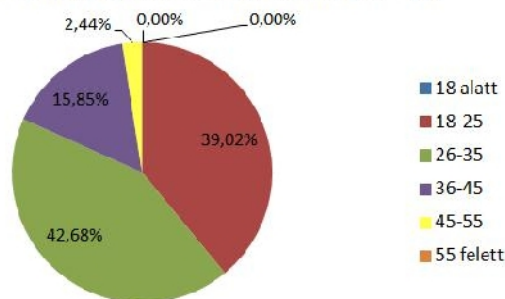
A dolgozatom további részében az általam készített kérdőívek elemzését fogom ismertetni. Az elemzéshez kétféle kérdőívet készítettem, egyet szexmunkásoknak, egyet pedig nem szexmunkából élőknek. A nem szexmunkásoknak szóló kérdőívben arra kerestem a választ, hogy az általam feltételezett sztereotípiák mennyire élnek erősen az emberek köztudatában, míg a szexmunkásoktól ezen sztereotípiákra vonatkozó adatokat kértem. Ebben a kérdőívben azt is megkérdeztem, hogy a szexmunkások mennyire vannak tisztában jogaikkal illetve kötelezettségeikkel, illetve mindkét kérdéssorban voltak arra vonatkozó kérdések, hogy a kitöltők milyen mértékben értenek egyet egyes, feltételes szabályozásokkal, amelyeket a szexmunkát liberalizáló országok már részben vagy teljesen bevezettek. Mindkét kérdőív tartalmaz demográfiai jellegű kérdéseket is.

A kérdőívet 82 szexmunkás – 49 utcán és 33 lakáson dolgozó - és 76 nem szexmunkás töltötte ki. Életkor, illetve lakóhely szerinti megoszlásukat az alábbi grafikonok mutatják:

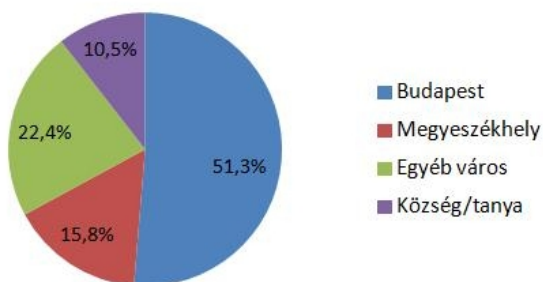
Szexmunkások lakóhely szerinti megoszlása

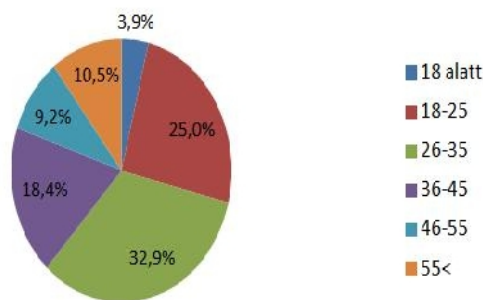
Szexmunkások életkor szerinti megoszlása

Lakóhely szerinti megoszlás - nem szexmunkások

Életkor szerinti megoszlás - nem szexmunkások

I. A sztereotípiák valóságtartalmának elemzése

A kérdőív első részében néhány, általam feltételezett sztereotípia valóságtartalmára kerestem választ. 11 kérdést tettem fel, ebből tízet kérdeztem meg a kérdőívet kitöltő szexmunkásoktól. Az egyetlen kérdés, amire nem kerestem választ, az volt, hogy igaz-e az a feltevés, miszerint a szexmunkások nagy része kényszerből (nem gazdasági kényszerből, hanem erőszak hatására) végzi munkáját – úgy gondoltam, erre a kérdésre nem kapnék a valóságnak megfelelő válaszokat.

A különböző, általam feltételezett sztereotípiákat a témáról olvasott cikkek, illetve ilyen témájú fórumokon talált hozzászólásokból állítottam össze. A kérdőív kitöltői 1-4-ig terjedő skálán választhatták ki, milyen mértékben értenek egyet az adott állításokkal (1: egyáltalán nem értek vele egyet, 4: teljes mértékben egyetértek). A sztereotípia erősségét úgy mértem, hogy a nem szexmunkások által adható négyféle válasz arányát súlyoztam úgy, hogy az eredmény 0-100% között legyen (0%, ha senki sem ért egyet a kijelentéssel, 100%, ha mindenki teljes mértékben egyetért vele), majd a kapott eredményt összevetettem azzal, hogy az adott sztereotípia a szexmunkások hány százalékára igaz. Ezt megvizsgáltam úgy is, hogy különvettem az utcán és lakáson dolgozók válaszait, illetve úgy is, hogy az utcán és lakáson dolgozó szexmunkások egymáshoz viszonyított, becsült arányait is figyelembe vettem, mely 1000 főre teszi az utcán, és 6000 főre a lakáson dolgozó szexmunkásokat⁴. A különbségek az alábbi grafikonokon láthatók.

A sztereotípiák erőssége összesítve a kérdőíveket:

⁴ A Szexmunkások Érdekvédelmi Egyesületének egy bemutatkozó prezentációjából

Ahogy a grafikonon látható, 7 kérdést tekintve volt pozitív a különbség a vélemények és azon szexmunkások százalékos aránya között, akikre igaz volt a kérdőívben feltett állítás. A legnagyobb különbség abban volt, hogy a kérdőív kitöltői mennyire gondolják úgy, hogy a szexmunkások általában nehezen tudják otthagyni ezt a fajta pénzkeresetet. A szexmunkások válaszai saját véleményen, és nem a valóságon alapul, ezért a valóság lehet, hogy mást mutat, de az is fontos, hogy maguk a szexmunkások mit gondolnak erről a kérdésről. A szexmunkából való kilépést 10%-uk nagyon könnyűnek, 47,5%-uk könnyűnek minősítette, és csak 17%-uk találta ezt nagyon nehéznek. Hozzá kell tennem azt is, hogy az utcán dolgozó szexmunkások közül nagyon sokan nem válaszoltak a feltett kérdésre, így a válaszok inkább a lakáson dolgozó szexmunkások véleményét tükrözi. Mindenesetre a sztereotípiák igen erős, a lakosság által felvett kérdőívből a 0-tól 100-as skálán több mint 80%-os az eredmény, míg a szexmunkások kevesebb mint fele ért egyet ezzel az állítással.

Egyébként a szexmunkások 45%-a tervezi, míg 55%-uk nem a kilépést, bár jelentős a különbség az utcán és lakáson dolgozók közt: Előbbi esetben 70%-uk, míg utóbbiaknál csak 30%-uk nem tervez ilyesmit. Viszont a kilépést nem tervezők nagyobb része nem is gondolkodott még ezen.

Bár a nem szexmunkások kevésbé értettek egyet azzal a kijelentéssel, hogy az ezt a munkát végzők utálják klienseiket- a súlyozott százalékarány 47%, a szexmunkásoknak mindössze 11%-a szimpatizál kevésbé klienseivel, mint más emberekkel, így meglehetősen nagy különbséget kapunk.

Fontos megemlíteni a különbségeket is a sztereotípiák valóságtartalmát illetően az utcán, illetve lakáson dolgozó szexmunkások között. A lakáson dolgozóknál például 9%-uk állította azt, hogy klienseivel kevésbé szimpatizál, mint másokkal, ez az arány az utcán dolgozóknál a kétszerese, vagyis 18% – bár, valamilyen oknál fogva csaknem háromszor arányban találták az utcán dolgozók szimpatikusabbnak klienseiket más embereknél, mint a lakáson dolgozók esetében.

Hasonlóan nagy a különbség a feltételezések és a válaszok között abban, hogy a vélemények szerint mennyire igaz az állítás, miszerint a szexmunkások közeli környezete sem tud munkájukról. Ez a szexmunkások 18%-ára ugyan igaz, viszont jelentős részükre nem: majdnem felüknél rokonaik tudnak róla, egynegyedük esetében barátok, és a párkapcsolatban élők 70%-a előtt sem titkolja.

Összesen 15 szexmunkás titkolja munkáját mindenki előtt, ebből 9 utcán, 5 lakáson dolgozó. Fő okként azt jelölték meg, hogy másoknak nem fontos tudniuk róla, hatan probléma, konfliktus miatt nem vállalják, és összesen ketten állították, hogy szégyellik ezt a tevékenységet – bár hozzá kell tennem, hogy az utcán dolgozó szexmunkásoknál mindössze 9 kitöltő válaszolt erre a kérdésre.

Nem sokkal volt kisebb a különbség a vélemények és a szexmunkások válaszai között azt illetően, hogy mennyire elégedettek munkájukkal. A kérdőív egyébként nem tartalmazott kifejezetten „Elégedett Ön a munkájával?”-típusú kérdést, de feltételként adtam meg annál a kérdésnél, hogy a kérdőív kitöltője miért elégedett a munkájával – hogy a kitöltők közül milyen arányban olvasták el figyelmesen a kérdést és válaszoltak ennek függvényében, nem lehet tudni. Mindenesetre a szexmunkások több mint 90%-a megjelölt valamilyen pozitívumot, mely általában a jó fizetés vagy a munka rugalmas volta volt – a lakáson dolgozóknál viszonylag magas arányban az új emberek megismerésére való lehetőség és az, hogy önbizalmat ad. Összességében nagyon kevés volt azoknak az aránya, akik semmilyen pozitívumot nem soroltak fel, tehát nem elégedettek a munkájukkal.

Az öltözködés tekintetében a válaszadók hasonló arányban gondolták igaznak azt az állítást, hogy a szexmunkások általában felismerhetők öltözködésük alapján – értelemszerűen nem a munkavégzés során alkalmazott öltözködésről volt szó -, és az állítás, pontosabban az, hogy a válaszadó magánéletében is feltűnően öltözködik, a kitöltők 35%-ának esetében igaznak bizonyult. Ebben az esetben is nagy különbség tapasztalható az utcán és lakáson dolgozók közt – előbbiek 50%-ára, utóbbiak csak 12%-ára volt igaz az állítás.

Kevéssé értettek egyet a válaszadók azzal, hogy a szexmunkások általában azért választották ezt a munkát, mert másra nem volt lehetőségük. Ez az állítás valóban nem igaz egyébként akkor, ha azok arányát nézzük, akik semmilyen más munkát nem találtak – itt is nagy különbség van az utcán, illetve lakáson dolgozók közt, az utcán dolgozók közül a 49-ből 21, míg a lakáson dolgozóknál 33-ból mindössze egy válaszolt így.

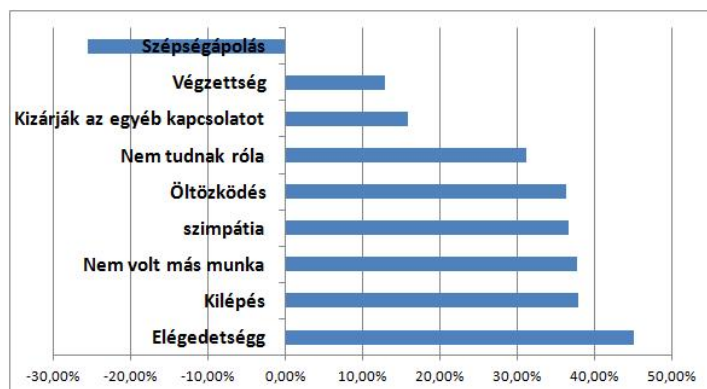
Összevonva azokat, akik semmilyen más munkát nem találtak azokkal, akik legszükségesebb kiadásait sem fedező munkát találtak volna csak, a szexmunkások 78%-a adta meg a két lehetséges válasz közül az egyiket – így tulajdonképpen a feltételezett sztereotípiának van igazságtartalma, bár meg kell említenem, hogy a fenti állítás mellett gyakran hallhatók olyan vélemények is, miszerint a szexmunkások a „könnyű pénz” miatt nem választottak más, „tisztességesebb” munkát.

Az sem kihagyható, hogy a lakáson dolgozók 33%-a találna más munkát, de magasabb jövedelemigénye miatt ezt a munkát választotta.

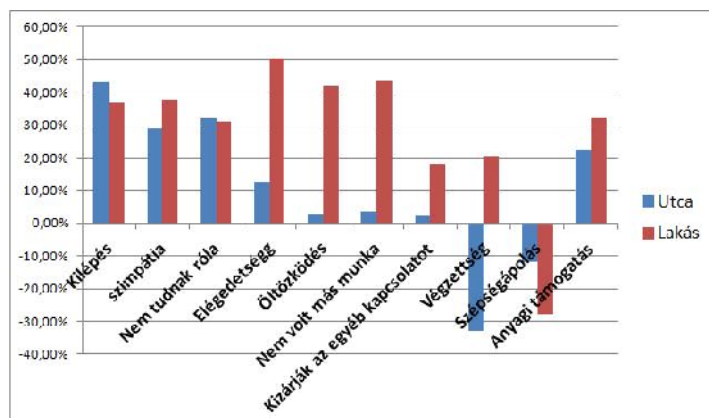
Nagyon magas, majdnem 66%-os volt az egyetértés abban, hogy a szexmunkások párkapcsolatban jellemzően eltartják párjukat. A kérdésfeltevésnél nehézségbe ütköztem, hiszen az a kérdés, hogy a kitöltő anyagilag támogatja-e párját – ahogy a kérdőívben eleinte szerepelt a kérdés -, még nem jelent feltétlenül eltartást – ezért a később elkészített, főleg utcán dolgozó szexmunkásokkal felvett kérdőívben már az a kérdés szerepelt, hogy az illető párja dolgozik-e. Ez azonban szintén nem jelent feltétlenül eltartást. Mindenesetre a lakáson dolgozó, párkapcsolatban élők 60%-a nem támogatja anyagilag párját, míg az utcán dolgozók 22%-ának párja alkalmanként, míg 43%-a egyáltalán nem dolgozik. Így többé-kevésbé feltételezhető, hogy a sztereotípiák valamennyire igaz az utcán dolgozók körében, de nem igazán az a lakáson dolgozók esetében.

Összességében a sztereotípiák nagy részének igazságtartalma közelebb áll az utcán dolgozók válaszaihoz, vagyis a szexmunka lakosság számára láthatóbb köréhez. A becsült adatok szerint a magyar szexmunkások száma 15.000 körül van, ebből mindössze 1000 az utcai szexmunkások száma, és ennek hatszorosa lakáson dolgozik. Az utcán és lakáson dolgozók arányaihoz viszonyítva elmondható, hogy a szexmunkások jelentős részére a sztereotípiák nem igazak vagy erősen túlzók, még az utcán dolgozók esetében is.

A sztereotípiák erőssége a becsült arányokkal számolva:

A sztereotípiák erőssége az utcán, illetve lakáson dolgozó szexmunkások esetében:

Vicsek Lilla: Beszélgetések a prostitúcióról c. kutatásában is igazolódott, hogy a lakosság többnyire az utcán végzett szexmunkát ítélik meg negatívan, míg a szállodákban tevékenykedő szexmunkásokat inkább pozitívan ítélik meg. Ez a különbség az elnevezésben, („lányok”, ill. „hölgyek”) illetve vélt tulajdonságaikban („kulturálatlan”, „nem iskolázott” ill. „magasan képzett”) is feltűnik, lakáson dolgozókról viszont nemigen esik szó – ahogy férfi szexmunkásokról sem. Az utcán dolgozókat inkább tartották áldozatnak, ugyanakkor érdekes módon inkább hibáztatták őket, mint a hotelekben dolgozókat, és irányukba inkább pozitív volt a megítélés. A kutatás eredménye azt mutatta, hogy az emberek inkább az utcai szexmunkához társított szegénységet és etnikai kisebbségekkel szemben viseltettek előítéletekkel, és nem magával a szolgáltatás természetével. A kutatás kimutatta a médiában hallottak erősen befolyásoló voltát is, a kevésbé tájékozottak ugyanis hajlamosak voltak kész tényként kezelni azt, amit a TV-ből, újságokból, interneten stb. láttak, hallottak, olvastak. A szexmunka nyilvános volta is zavarta a véleményt nyilvánítók nagy részét, okként a szemetelést és azt az eshetőséget emelték ki, hogy ezt a jelenséget gyerekek is megláthatják.

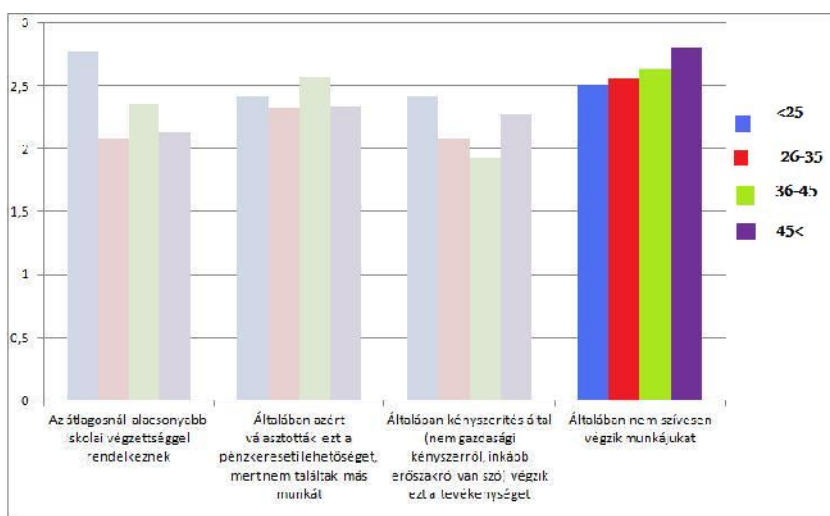
II. Összefüggések a válaszok és a demográfiai adatok között

A szexmunkások esetében több összefüggést is feltételeztem, amelyek erősségét Cramer-mutatóval, illetve a szóráshányados és szórásnégyzet-hányados segítségével mértem. Ilyen volt a szexmunka választásának oka és életkor vagy iskolai végzettség közötti összefüggés, ám mindkét esetben csak gyenge kapcsolatot kaptam eredményül. Valamivel erősebb, közepesen erős kapcsolat volt a között, hogy az illető szexmunkás szerint mennyire fontos a szexmunkások szexmunkából való kilépésének segítése, és a között, hogy ő maga ki szeretne-

e lépni. Ennél pedig kissé gyengébb kapcsolat volt a között, hogy a kérdőív kitöltője szerint támogassák-e a kilépést és a között, hogy ezt mennyire találja könnyűnek.

A nem szexmunkások válaszaiból már jóval több kapcsolatot lehetett találni két válasz között, az életkor kevésbé, a nem inkább, csaknem 63%-ban befolyásolja a sztereotípiák erősségét. Átlagolva az 1-4-ig terjedő skálán a férfiak sztereotípiáinak erőssége 2,55, a nőké 3,49 – a legnagyobb eltérés abban a sztereotípiában volt, hogy a szexmunkások általában csak nehezen tudják otthagyni ezt a fajta pénzkeresetet, itt a különbség mértéke 1,39 volt. Leginkább pedig abban értenek egyet, hogy a szexmunkások általában azért választották ezt a munkát, mert másra nem volt lehetőségük, de az eltérés még itt is 0,64. Ennek okait nehéz lenne megmondani, talán egyike közt szerepel az, hogy míg a férfiaknak inkább, nőknek kevesebb alkalmuk van szexmunkással közelebbi kapcsolatba kerülni.

A sztereotípiák között mindössze egyetlen kérdésben volt kapcsolat az életkorral, mégpedig abban, hogy a kérdőív kitöltője szerint mennyire igaz, hogy a szexmunkások párkapcsolataikban általában eltartják párjukat. Itt 43%-ban befolyásolta a kérdőívkitöltőket életkoruk, minél idősebbek voltak, annál inkább igaznak gondolták a sztereotípiát.

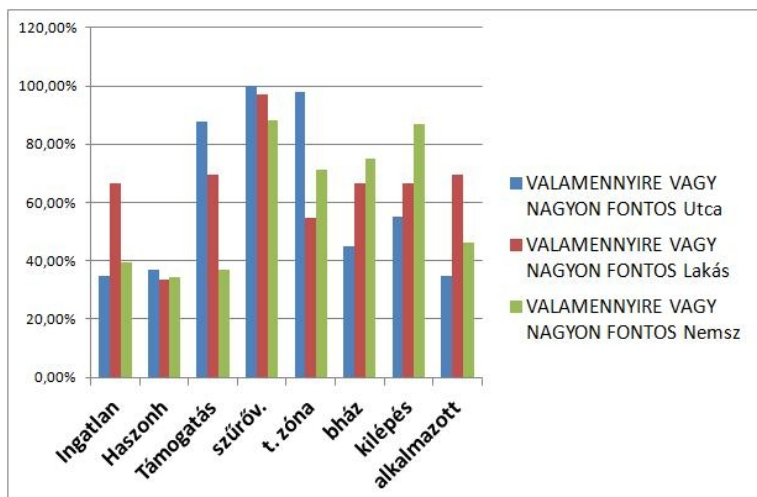
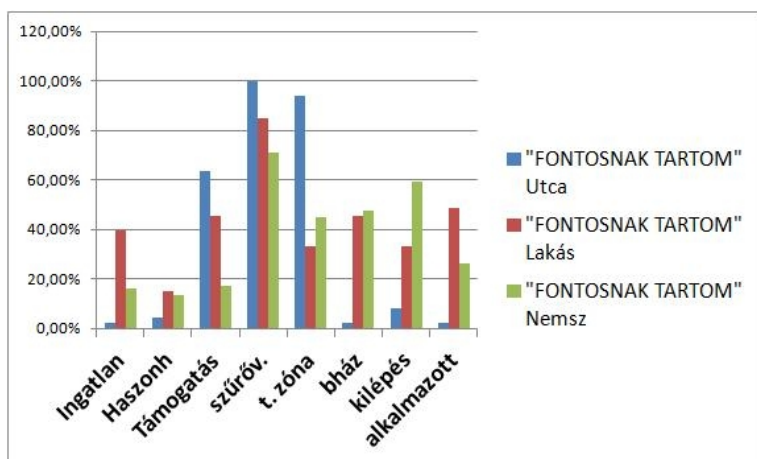

III. A lehetséges törvényi szabályozásokkal, illetve egyéb változtatásokkal kapcsolatos vélemények elemzése

Az esetleges változtatásokkal kapcsolatos részben 8 kérdést tettem fel. Ezek egy része a törvényi szabályozások feltételes változtatásáról szóltak, míg mások a szexmunkából élők támogatására irányultak, munkájuk biztonságosabbá tételére, illetve a szexmunkából való kilépés támogatására. A feltevésem az volt, hogy a jelenlegi szabályozások a szexmunkások nagy részét hátráltatja munkavégzésében, és ezek változtatását fontosnak tartják, míg a nem szexmunkások csoportja jóval nagyobb arányban tartja majd negatívnak ezeket, mely bizonyítja a szexmunkával kapcsolatos sztereotípiák, illetve a szexmunkával kapcsolatos negatív hozzáállás meglétét.

A kérdőívben a válaszadók négyféle válasz közül választhattak: „rossznak tartom”, „nem tartom fontosnak”, „valamennyire fontosnak tartom”, illetve „fontosnak tartom”.

Mit tartanak fontosnak az egyes csoportok:

Ahogy a grafikonon is jól látszik, bizonyos dolgokat mindhárom csoport jelentős hányada egyaránt fontosnak tart, míg más kérdésekben eltéréseket tapasztalhatunk nemcsak szexmunkások és nem szexmunkások között, de utcán, illetve lakáson dolgozók közt is.

Az a kérdés, amit mindhárom csoport tagjai kiemelkedően fontosnak tartanak, nem a törvényi szabályozással, hanem a szexmunkások biztonságosabb munkavégzésére irányult, vagyis arra, hogy támogassák-e az ingyenes szűrővizsgálatot a szexmunkások számára. A szexmunkások vállalkozói igazolványához szükséges, háromhavonta frissítendő orvosi igazolás ára jelenleg nagyjából harmincezer forintba kerül. Legmagasabb arányban az utcán dolgozó szexmunkások tartották fontosnak – a megkérdezettek 100%-a így válaszolt –, utána következnek a lakásokban dolgozó szexmunkások 85, majd a nem szexmunkások csoportja 67%-kal. A magas arány a szexmunkások körében véleményem szerint nem szorul magyarázatra, de igen érdekes a nem szexmunkából élők véleményének magas száma.

Az utcán dolgozók második legfontosabbnak tartott változtatása a türelmi zónák létrehozása: 94%-uk fontosnak tartaná, míg a lakáson dolgozók, illetve nem szexmunkások jóval alacsonyabb hányada tartja ezt fontos kérdésnek: a nem szexmunkások 50, a lakáson dolgozó szexmunkások 33%-a. Úgy gondolom, az utcán dolgozók fölénye ebben a kérdésben nem szorul magyarázatra, hiszen ők a leginkább érintett csoport ebben a témában, viszont fontos megjegyezni, hogy többségük igen fontosnak tartja ezt a kérdést. A nem szexmunkások válaszai pedig arra engednek következtetni, hogy a lakosság fele is fontosnak tartaná a türelmi zónák létrehozását – bár a kérdés arra nem terjed ki, mennyiben befolyásolná a véleményeket, hogy az adott türelmi zónát a kérdésre válaszoló közvetlen közelében, netalán távolabb jelölnék-e ki. Egyébként a „valamennyire fontosnak tartom” válaszokkal összeadva a nem szexmunkások aránya ebben a kérdésben 74%-ra emelkedik, és így a lakáson dolgozó szexmunkásoknak is több mint fele tartja ezt fontos kérdésnek.

A további kérdéseket már jóval alacsonyabb arányban tartották nagyon fontosnak a kérdőív kitöltői. Az egyetlen, 50%-nál nagyobb támogatottságú feltételes változtatás az utcán dolgozók körében fordult elő, abban a kérdésben, mely arra irányul, hogy jogában állhasson-e szexmunkás közeli hozzátartozójának a szexmunkástól támogatást elfogadni; az utcán dolgozók 63%-a ezt a változtatást kiemelkedően fontosnak tartja. A lakáson dolgozók ugyanezt a kérdést csak 45%-ban tartotta fontosnak – megvizsgálva a párkapcsolatban élők arányát mindkét csoportban, a különbséget az okozza, hogy az utcán dolgozók esetében a kérdést befolyásolta, ha a kérdőívet kitöltő párkapcsolatban él és párját anyagilag támogatja, és hogy ez az arány viszonylag magas (33%). Míg a lakáson dolgozók legmagasabb arányban

azok körében tartották fontosnak a kérdést, akik párkapcsolatban élnek, ám nem támogatják párjukat anyagilag, és ez a csoport igen nagy arányban képviseltette magát (43%)

Összevonva azonban azokkal, akik valamennyire fontosnak tartották ezt a kérdést, ahogy a grafikonon is látszik, az utcán illetve lakáson dolgozók 88, illetve 70%-a tartja fontosnak ezt a változtatást, míg a nem szexmunkások csoportjának csak 36%-a – ebből 19%-uk nagyon fontosnak tartja a jogszabály módosítását.

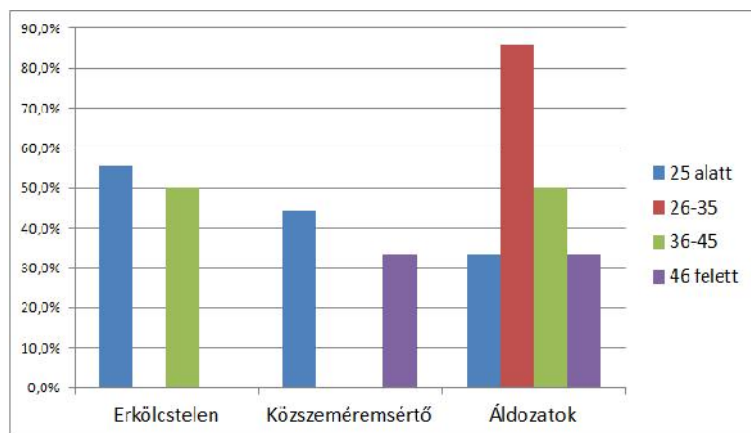
Három kérdésben meglehetősen alacsony azon utcán dolgozó szexmunkások száma, akik nagyon fontosnak tartanák az adott változtatást: a bordélyházak létesítése, a szexmunkából való kilépés segítésére, és az azt a feltételes változtatást, hogy a szexmunkások ne csak egyéni vállalkozók, hanem alkalmazottak is lehessenek. Összevonva a „valamennyire fontosnak tartom” válaszokkal azonban már jelentősen emelkedik az arány, nagyobb mértékben, mint akár a lakáson dolgozók, akár a nem szexmunkások által adott válaszok esetében (bár így is kisebb hányaduk tartja fontosnak a változtatást a lakáson dolgozóknál). Tehát az utcán dolgozók jelentős része tartja ugyan fontosnak ezeket a kérdéseket, de nem a legfontosabbnak – ez tulajdonképpen nem is meglepő, hiszen ebből két kérdésből kevésbé érintettek, a kilépést illetően pedig igen magas arányban nem tervezik. Érdekes, hogy az említett három kérdésből kettőt legnagyobb arányban a nem szexmunkások csoportja talál kiemelkedően fontosnak, illetve ez a többség a két „fontosnak tartom” válasz összevonásával sem változik. Arra a kérdésre, hogy segítsék-e a szexmunkások szexmunkából való kilépését, a nem szexmunkások 50%-a a „fontosnak tartom” lehetőséget jelölte meg - szexmunkások körében ez az arány a lakáson 33, az utcán dolgozóknál pedig csak 8%. A „valamennyire fontosnak tartom” válasszal összevonva már csökken ez a különbség, de a nem szexmunkások magasabb aránya még így is számottevő, 84,5% az összes szexmunkást összevonva kapott kevesebb mint 60%-hoz képest. Összefüggést feltételeztem a kérdésre adott válasz és aközött, hogy maga a válaszadó szexmunkás tervezi-e a kilépést, és e két tényező között, ahogy korábban írtam, közepesen erős kapcsolatot találtam. A másik feltevésemet illetően, miszerint azok, akik könnyűnek találják a kilépést, kevésbé érzik fontosnak a kilépés támogatását, szintén közepesen erős – bár az előbbinél kissé gyengébb – kapcsolat lett az eredmény.

A bordélyházak létrehozását szintén a nem szexmunkások köre tartaná legnagyobb arányban fontosnak: valamennyire fontosnak, illetve fontosnak 81%-uk tartaná, míg a lakáson dolgozók aránya „csak” 67%. Ez, illetve a türelmi zónát fontosnak tartók magas aránya mutatja, hogy a lakosság nagy része szeretné, ha változna a jelenlegi helyzet – igaz, arról sajnos nincs információ, hogy pontosan milyen okból. A különböző webes fórumok, illetve interneten megjelenő cikkek hozzászólásai alapján úgy gondolom, a válaszadók elsősorban az utcai,

látható prostitúciót kívánnák a fenti két eszközzel megoldani, bár a kérdőívben 76-ból mindössze 21 ember állította, hogy zavarja a prostitúció, és ezen válaszok nagyobb része azt jelölte meg okként, hogy a szexmunkában élők áldozatok, nem pedig közszeméremstörtő voltukat.

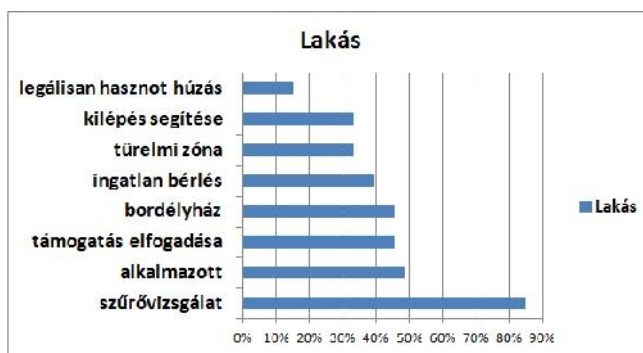
A 21 kitöltőből, akit zavar a szexmunka, 15 nő volt, emiatt kíváncsi lettem, vajon van-e összefüggés a nem és között, hogy a kérdőív kitöltőjét zavarja-e a szexmunka. Közepesen erős kapcsolatot találtam, ám megragadta a figyelmem, hogy a 22 25 alatti kitöltők közt a többi korcsoporthoz viszonyítva kimagasló azok száma, akiket zavar a szexmunka. Az eredmény az előzővel szinte ugyanakkora erősségű kapcsolat volt. Ezek után megvizsgálva a 25 év alattiak nemét és azt, hogy mi a véleményük erről a kérdéstről, erős kapcsolatot találtam. A hét 25 év alatti férfi kitöltő közül egy nyilatkozott úgy, hogy zavarja a prostitúció, mint jelenség, míg a 15 női kitöltő közül 8 nyilatkozott ugyanígy.

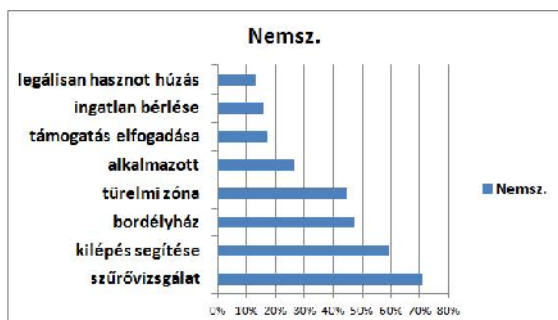
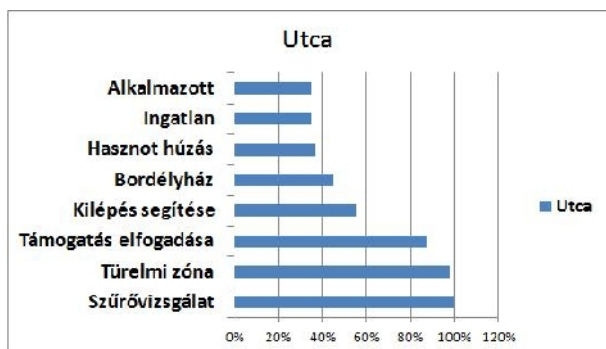
Az ok megjelölésében is a 25 év alattiak voltak a „legszigorúbbak”: okként nagyobb arányban jelölték azt, hogy a szexmunkások erkölcstelen tevékenységet folytatnak, illetve hogy közszeméremstörtő, amit csinálnak, mint bármely más korcsoport, és alacsonyabb arányban találták áldozatnak a szexmunkásokat is. Az eredmény az alábbi grafikonon látható:

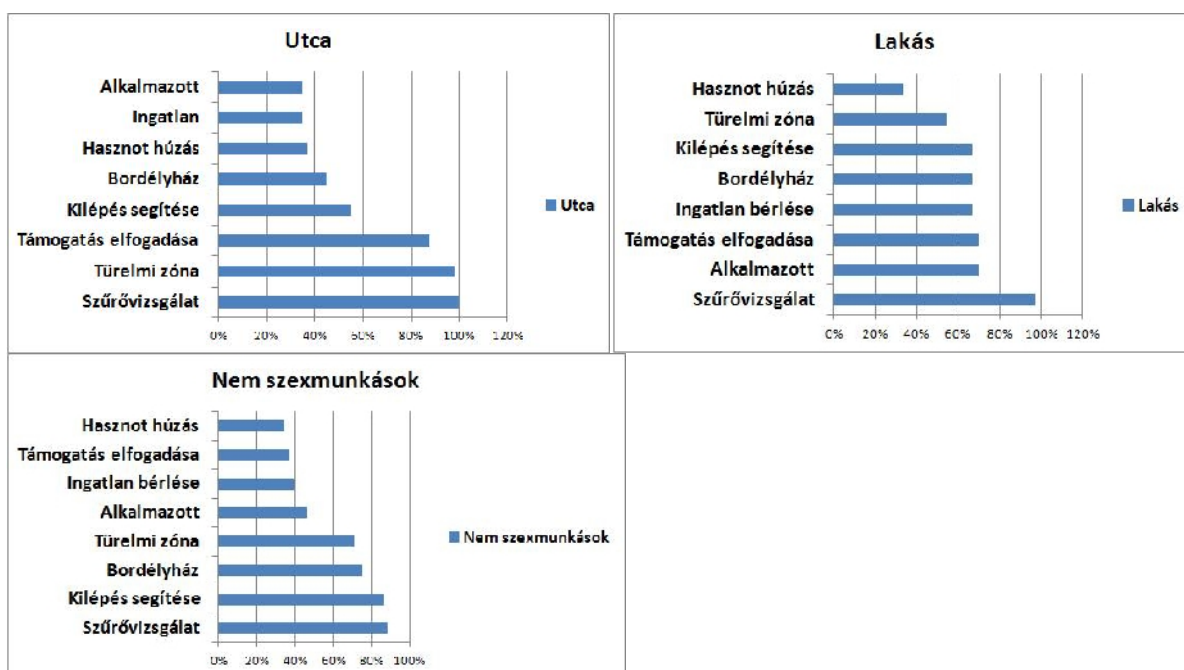
Lakóhely tekintetében viszont a kérdőív kitöltőinek véleményei közt nem volt jelentős különbség.

Rangsorolás: melyik csoport mit tart fontosnak:

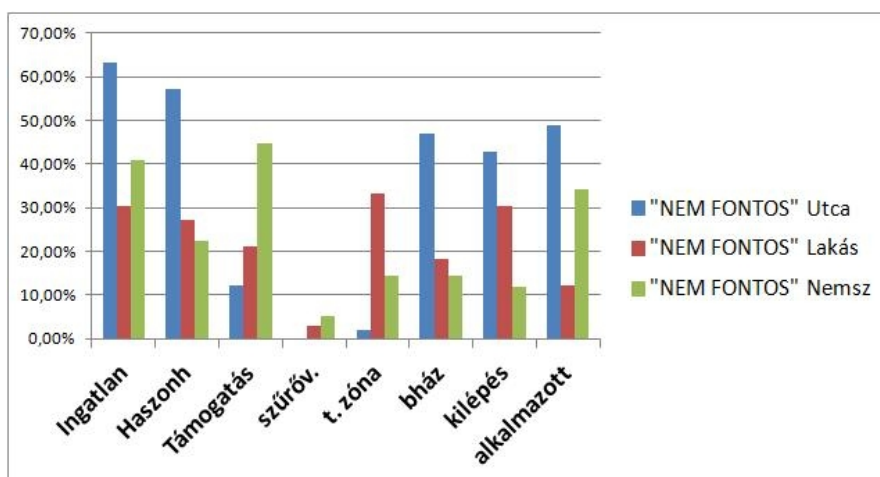
Rangsorolás: melyik csoport mit tart fontosnak vagy nagyon fontosnak:

Ahogy láthatjuk, egyik csoport esetében sem változik a három legfontosabbnak tartott változtatás akkor sem, ha a válaszokat összevonjuk a „valamennyire fontosnak tartom” válaszokkal: ez a nem szexmunkások esetében a szűrővizsgálatok támogatása, a bordélyházak létrehozása, és a szexmunkából való kilépés segítése, a lakáson dolgozók körében a szűrővizsgálatok támogatása, a szexmunka alkalmazottként való végzése, és egyenlő

arányban a bordélyházak létrehozása és a támogatás elfogadása a szexmunkás közeli hozzátartozója esetében, míg az utcán dolgozóknál a szűrővizsgálat támogatása, a türelmi zónák létrehozása, illetve a szexmunkástól származó anyagi támogatás elfogadása közeli hozzátartozók esetében. Érthető módon a szexmunkások mindkét csoportja azt a változtatást tartotta fontosabbnak, ami őket inkább érinti, és érdekes módon egyik csoport sem tartotta fontosnak azt, amit a nem szexmunkából élők csoportja, vagyis a szexmunkából való kilépés segítségét. Ez a változtatás egyébként mindkét csoport esetében a rangsor vége felé található.

Melyik csoport mit nem tart fontosnak:

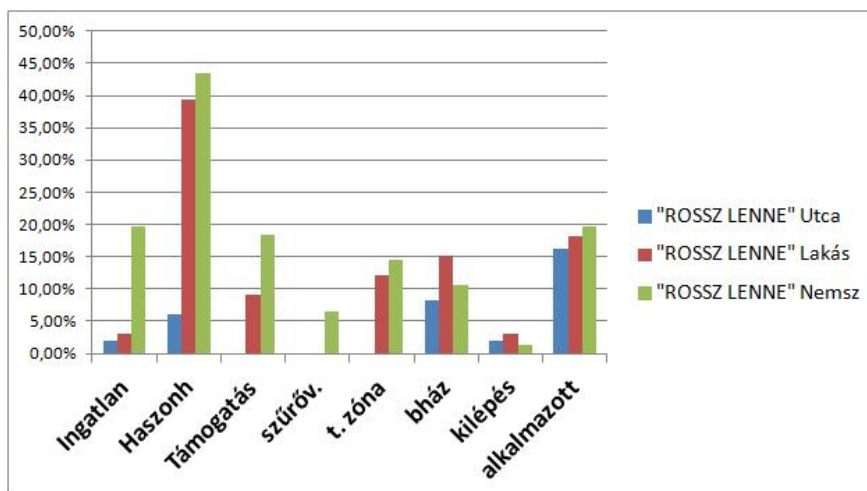
Azt a kérdést tekintve, hogy melyik csoport mely változtatást nem tartja fontosnak, igen eltérő véleményeket kapunk. Az utcán dolgozók feltűnően nagy számban minősítették számukra nem lényegesnek több változtatást is, míg a lakáson szexmunkát végzők viszonylag kevés kérdésről nyilatkoztak így magas számban. A nem szexmunkások köre sem ítél sok változtatást lényegtelennek, ám a leginkább annak tartott, közel 50%-os arányt elérő ilyen kérdés a szexmunkából élők általi anyagi támogatás volt közeli hozzátartozók részére, amit igencsak meglepőnek tartok. A témáról olvasott vélemények alapján úgy gondoltam, ezt a kérdést egyértelműen negatívan ítéli meg az emberek többsége, hiszen az ezzel kapcsolatos

asszociáció általában a szexmunkást kihasználó „strici” ténykedésének legitimé tétele, így igen érdekesnek találom a kérdőív eredményét e kérdésben.

Az utcán dolgozó szexmunkások esetében érthetőnek tartom, hogy azokat a kérdéseket, amelyek őket kevésbé érintik, nem ítélték meg maguk számára fontosnak, így igen nagy arányban jelezték ezt, ahogy azt a grafikonon láthatjuk.

A lakáson dolgozók esetében is az a változtatás találtatott legkevésbé fontosnak, amely a csoportot kevésbé érinti, vagyis a türelmi zónák létrehozása, de meg kell említenem, hogy azok aránya, akik ezt a kérdést ily módon ítélték meg, majdnem 10%-kal kevesebben voltak, mint az utcán dolgozók által kiemelkedően nem fontosnak tartott, de ebben a csoportban a legkisebb támogatottságú kérdésben. Összességében megfigyelhető, hogy míg az utcán dolgozóknál elég magas támogatottságúak azok a kérdések, melyek ezt a kört érintik, és meglehetősen alacsony arányban fontosnak tartott, amelyek nem, a lakáson dolgozó szexmunkásoknál nem ilyen éles a különbség.

Melyik csoport mely változtatást tartaná rossznak

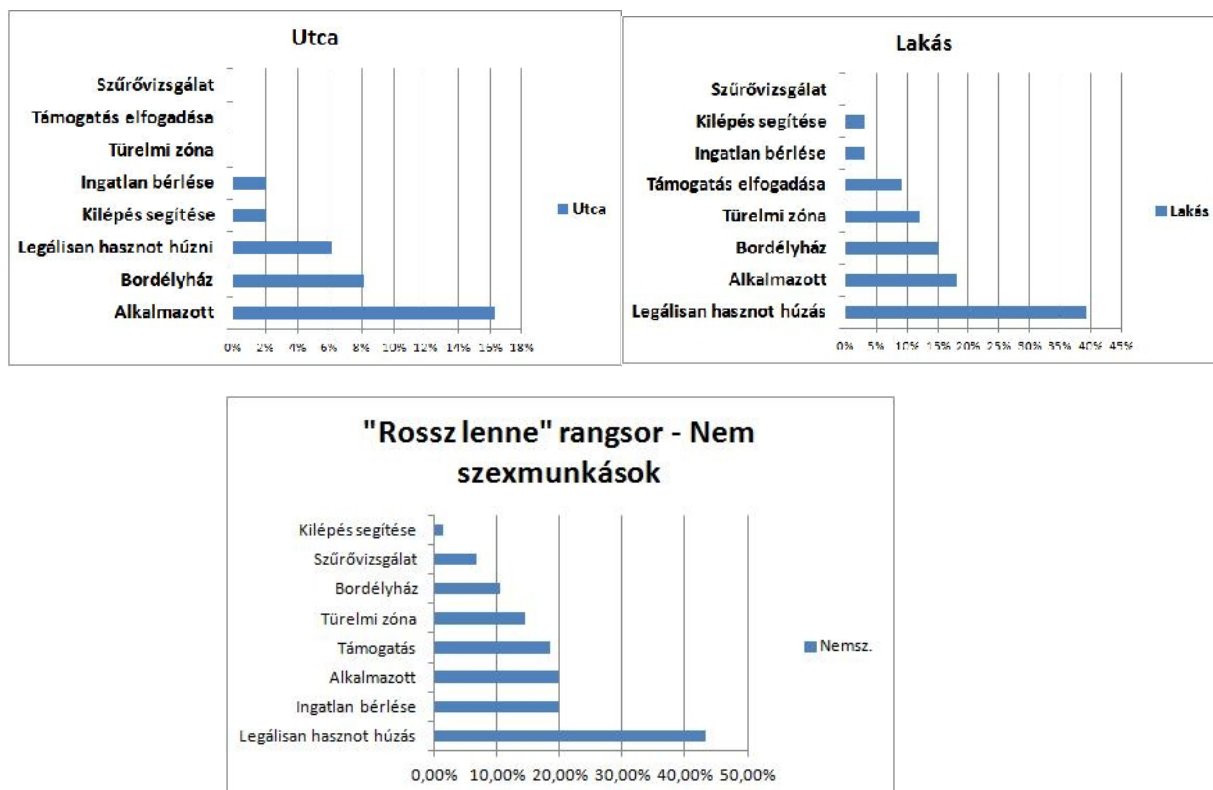

A legtöbb kérdésben – a feltételes módosítások jellege miatt – legmagasabb arányban a nem szexmunkások tartották rossznak a kérdőívben felsorolt feltételes változtatásokat. A leginkább rossznak tartott változtatásnak azt tartották, hogy a szexmunkás jövedelméből lehetőség legyen legálisan hasznot húzni – igaz, ebben a kérdésben a lakáson dolgozók aránya megelőzte a nem szexmunkásokat, és ez a kiugró eredmény mindenképpen meglepő a lakáson dolgozók esetében.

A nem szexmunkások szerint második legnagyobb arányban – igaz, csak 20%-ban – rossznak tartott változtatás az lenne, ha a szexmunkás nemcsak egyéni vállalkozó, hanem alkalmazott is lehetne, ami igen érdekes tekintve a bordélyházak létrehozásának támogatottságát, és az ezt rossznak tartók alacsony számát (9% körüli). Úgy gondolom, hogy a szexmunkást kihasználó „holdudvartól” való félelem miatt az ehhez kapcsolódó kérdések szükségszerűen alacsonyabb támogatottságot kapnak a nem szexmunkások körében, viszont a fenti két kérdést kivéve ezek sem olyan magas százalékarányúak, így a hipotézisemet – miszerint a nem szexmunkások nagyrésze a legtöbb feltételes változtatásnak kifejezetten ellene van - nem igazolták.

Az utcán dolgozók az előző két csoportnál lényegesen kevesebb változtatást találtak rossznak, a leginkább rossznak tartott szexmunkás alkalmazottként dolgozásának lehetősége is csak 15% körüli arányt ért el. Itt is érvényesül az, amit a korábbi grafikonokon is láthattunk, vagyis hogy az utcán dolgozók kérdőívében magas támogatottságot kap minden, ezt a csoportot érintő változtatást, míg a többi változtatást inkább nem fontosnak ítélik meg – ezzel szemben a lakáson dolgozók véleménye kevésbé egységes, még az inkább őket érintő kérdésekben sem, úgymint az ingatlan bérlete körüli változtatásban, vagy abban, hogy szexmunkások ne csak egyéni vállalkozók, hanem alkalmazottak is lehessenek.

Rangsorolás: melyik csoport mit tartana rossznak:

4. Szexmunka Magyarországon

A dolgozatom következő fejezetében rövid áttekintést nyújtok a szexmunka magyarországi szabályozásában a 20. század elejétől napjainkig, kitérve a jelenlegi szabályozással kapcsolatos problémákra és hiányosságokra, valamint bemutatom a szexmunka mai megítélését a médiában megjelenő cikkek alapján.

I. A szexmunka jelenlegi törvényi szabályozása

Ma a szexuális szolgáltatás nyújtása adóköteles tevékenységnek minősül, a szexmunkás egyéni vállalkozóként folytathatja tevékenységét, mely a 930506 kódszámú, máshová nem sorolt egyéb szolgáltatás megnevezésű szakmakód alá tartozik, így a tevékenység anonim marad. Becslések szerint 1000-re tehető a vállalkozói igazolványt kiváltó szexmunkások száma, a kezdeti érdeklődés gyorsan alábbhagyott⁵. Olyan is előfordult, hogy egy szexmunkás visszaadta vállalkozói igazolványát, mert nem tudta egyszerre ennek terheit, és pénzbírságait is fizetni. Ugyanis a rendőri atrocitások nem szűntek meg. A szexmunkások számára induló oktatási program és jogsegélyszolgálat számára készített háttérkutatás kutatási beszámolója így ír erről: „A lányok elbeszélései alapján a rendőrök a legváltozatosabb okokat találják arra, hogy zaklassák őket. A leggyakoribb, bár ez jogos és nem is kifogásolt, a dokumentumok hiánya. Problémásabb az, amikor a hely védett volta vitatott, de sokan panaszkodtak arra is, hogy indokolatlanul, szemetelésért bírságolták meg őket. A prostituáltak, ha nem is tapasztaltak visszaélést, általában úgy vélik, nem számíthatnak a rendőrség segítségére⁶”

Azonban megjelentek olyan cikkek is, amelyben az ellenkezőjét látjuk, vagyis azt, hogy a vállalkozói igazolvánnyal rendelkező szexmunkások és az őket rendszeresen igazoltató rendőrök között ritka a konfliktus: „Egy körülbelül kétszáz méterre álló 21 éves lány több mint négy hónapja dolgozik a szakaszon, esténként szokott kiállni. „Megadják a tiszteletet, azon kívül, hogy elkérik a papírokat, nem érdekli őket” – mondja. „Jó napot kívánok, személyi, egészségügyi, odaadjuk, megnézik, minden rendben, viszontlátásra – és arrébb is állnak.””⁷

⁵ Kecskés Ágnes, 2011.

⁶ Csikvári Judit, Juhász Judit, 2007

⁷ Vincze Barbara, 2010.

Csikvári Judit és Juhász Judit kutatási beszámolója azt mutatta, hogy azokon a védettnek nem minősülő helyeken, ahol a szexmunkások jogkövető magatartást mutatnak, általában kevesebb atrocitás éri őket, és azokban a helyzetekben, ahol a szexmunkások tárgyilagosabbak és határozottabbak tudnak maradni, könnyebben tudják jogaikat érvényesíteni. Azonban még ma is sok a konfliktus a rendőrség és a szexmunkások közt – e tekintetben Budapesten valamivel jobb a helyzet, mint vidéken.

Bár a szexmunka ma már Magyarországon papíron is egyenértékű más munkákkal, egyrészt néhány jogszabály, bár nem véletlenül alkották őket, más munkák esetén fel sem merül, sőt, nevetségesnek találnánk őket, másrészt a legális munkavégzést ezek a tényezők jelentősen korlátozzák is. A New York-i Egyezmény alapján büntetendő, ha:

- „más személy prostitúcióját kizsákmányolják, akár annak beleegyezésével is
- (...) épületet vagy más helyet egészben vagy részben mások prostitúciójának céljára tudatosan bérbe adnak vagy bérelnék⁸”

Magyarországon a hatályos törvények alapján a fenti bűncselekmények kitartottság és üzletszerű kéjelgés elősegítése néven szerepelnek a Btk-ban, és 3 évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendők. Így kitartottság címszó alatt bűncselekmény az, ha 18. évét betöltött személy – legyen az akár a szexmunkás gyermeke vagy élettársa, netán férje vagy felesége – szexmunkás jövedelméből él. Üzletszerű kéjelgés elősegítése miatt pedig bűncselekménynek számít az is, ha bárki helyet biztosít valakinek szexmunka végzésére, akkor is, ha ezért anyagi ellenszolgáltatást nem kap. Így egy lakáson dolgozó szexmunkás tevékenysége akkor számít legálisnak, ha az ingatlan, melyben munkáját végzi teljes mértékben saját tulajdonában áll, továbbá más nem használja az ingatlant ugyanerre a célra. Amennyiben egy lakás bérletéről van szó, és minden ott dolgozó szexmunkás szerepel a bérleti szerződésben bérletként, úgy a szexmunkát legálisan végzik, azonban a tulajnak kötelessége a szerződést felmondani, ha kiderül – hiszen ha nem tenné, ő lenne az, aki a btk szerint üzletszerű kéjelgést segít elő. Ez nagymértékben megnehezíti a szexmunkások legális munkavégzésének lehetőségét, és az egyedüli munkavégzés kiszolgáltatottabbá is teheti őket – és a szabályozás értelmében fizetett védelmet sem alkalmazhatnak.

A jelenlegi szabályozás ellenére a szexmunkások gyakran nem saját tulajdonú ingatlanban dolgoznak, hanem bérlik azokat. Néhány helyen főnök irányítja a lakás működtetését, és ezért cserébe a szexmunkás meghatározott százalékarányt fizet – ez az önkéntes szexmunkában sem ritka jelenség.

További szabályozása a szexmunkának az 1997-es évi LVIII. törvény a gazdasági reklámtevékenységről, mely kimondja, hogy „Tilos közzétenni (...) a szexuális szolgáltatás reklámját. E bekezdés alkalmazásában szexuális szolgáltatás reklámjának minősül minden olyan tájékoztatás, amely közvetlenül vagy közvetve szexuális szolgáltatás igénybevételének előmozdítására irányul⁹”. Ennek ellenére ma Magyarországon számos hirdetőoldalon van lehetőségük szexmunkásoknak szolgáltatásaikat reklámozni – hol, ingyen, hol alacsonyabb vagy magasabb áron -, bár az oldalak általában szexpartnerkeresőként tüntetik fel magukat, és

⁸ Dr. Borai Ákos, 2003: 66.

⁹ Dr. Borai Ákos, 2003: 95.

oldalaikon idézve a fenti törvényt egyértelművé igyekeznek tenni, hogy oldalaik valójában nem is fizetős hirdetőoldalként működnek.

Ha a lakáson dolgozó szexmunkás nem válik gyanússá, igen kicsi az esély arra, hogy a lakás bérleti szerződését felmondassák vele, és a szexpartnerkeresőként működő hirdetőoldalakat érintő feljelentésekről sem hallani.

Az utcai szexmunkát érintő szabályozást már jóval inkább tartatják be, néhol akár visszaélve is ezzel a helyzettel. Itt a problémát leginkább a türelmi zónák hiánya okozhatja, hiszen a szexmunkát szabályozó előírásokat betartóknak jóformán sehol sincs lehetőségük szexuális szolgáltatásra felajánlkozni – vagy ha mégis van ilyen terület, és szexmunkások nagyobb csoportja használatba veszi, egyéb tiltó rendelkezést vezetnek be. Jó példa erre a Dunakeszi úton korábban legálisan álló szexmunkások, akik egy gyalogosforgalmat tiltó tábla kihelyezése után később már nem ajánlkozhattak fel ezen az útszakaszon¹⁰. Így, bár elméletileg a szexmunka törvényi szabályozása megtörtént, a gyakorlatban ezek a szabályok betartatása nem vagy nem megfelelően történik, és véleményem szerint inkább akadályozzák, mintsem védenék a szexmunkások legális munkavégzését.

II. A szexmunka megítélése Magyarországon

Dr. Borai Ákos Prostitúció c. művében így ír a szexmunkás megítéléséről:

„A prostituált személye és különös szolgáltatása ti. előbb-utóbb „kétarcúvá” változik át (...) – a kulisszák mögött, a privátszférában kényszerűen kiépített perszonális kapcsolataiban - többnyire „rabszolgává” süllyed. A prostituált ugyanakkor – profitteremtő szerepén túl – a bűnbak szerepét is viselheti, hiszen kirakatiságával, ő kénytelen szembenézni nap mint nap a társadalom és a hatalom intoleranciájával, megvetésével.¹¹”

A médiában megjelenő cikkek is tükrözik a fentieket, a szexmunkást egyszer áldozatnak, másszor bűnözőnek ábrázolják, bár előbbi gyakoribb. Egyre többször jelennek meg azonban olyan cikkek, illetve szexmunkásokkal készített interjúk is, amelyek a szexmunka önkéntes, nem gazdasági vagy egyéb kényszer szülte voltát hangsúlyozzák, ám sokszor nem mentesek egyfajta mentegetőzéstől sem, amely igyekszik hangsúlytalanabbá tenni a szolgáltatás természetét.

Különböző cikkek szerzői tényként állítják, hogy a diákprostitúció jelensége hazánkban is létezik, az okok közt az egyetemista vagy főiskolás lét emelkedett költségeit és a diákmunkák

¹⁰ Munk Veronika, 2009.

¹¹ Dr. Borai Ákos, 2003: 19.

alacsony fizetését, a magasabb életszínvonal megteremtését, illetve esetenként a munka kedvtelésből űzését említik. „Azok is kerülhetnek a prostituáltak körébe, (...) akik pusztán kedvtelésből űzik ezt a foglalkozást, és nem mellékesen még jól is keresnek vele. Ők a hobbi-prostituáltak¹²”.

A 2009-ben Kiskunhalason felépült, főút mellett, de magánterületen található bódék jól mutatják a szexmunka bűnözéssel való összekapcsolását. Míg az ott dolgozó szexmunkások állították, hogy nincsenek futtatóik, később két férfit mégis előzetes letartóztatásba helyeztek ezzel a váddal. A bódékat, amik a cikk szerint különböző jogi kiskapuk kihasználásával épültek, lebontatták, és a www.hetek.hu „példaértékű összefogásként” emlegeti a No prosti elnevezésű civil mozgalom aláírásgyűjtését¹³.

Egy női magazinban megjelent cikk így ír a szexmunkáról. „Valójában azonban az escortlány sem több mint a pincér, aki a pult mögött áll, elkészíti a kávét, majd tálcán kiszállítja a megrendelőnek¹⁴”. Azonban megfigyelhető, hogy azon cikkeknek, amik nagyobb számú önkéntességet feltételeznek, ugyanúgy vannak bizonyos prekoncepcióik: gyakran beszélnek egyfajta „ördögi körről” az egyetemistaként vagy főiskolásként szexmunkát végzők esetében, akik a magasabb életszínvonal megszokása miatt esetleg később sem hasznosítják diplomájukat¹⁵, illetve testi-lelki következményekről: „A kérdés már csak az, hogy mennyire viseli meg lelkileg őket, és milyen mértékben hagy nyomot rajtuk? Az általunk megkérdezettek szerint nehezebben tudnak majd tartós párkapcsolatot kialakítani, illetve nem biztos, hogy a későbbiekben érett felnőttként könnyen tudnak majd elszámolni azzal a ténnyel, hogy milyen áron indították el a karrierjüket¹⁶”.

Megfigyelhető, hogy az önkéntes szexmunkások arányai is különböznek: a szexmunkát ellenzők szerint 1-2%-ra tehető, az ezt nem ellenzők a kényszerítettek aránya csupán 10%-ra teszik¹⁷. Más ellenzők ugyan szintén alacsonyabbra teszik a ténylegesen kényszerítettek számát, azonban azt is kihangsúlyozzák, hogy a megkérdezettek közül senki sem akar ebben a tevékenységi körben maradni, és 95%-uk azonnal otthagyná ezt a munkát, ha tehetné¹⁸ - bár valószínűleg ha utcaseprőket kérdeznénk meg erről, hasonló arányokat kapnánk – írja Papp Tamás Szabad húsipar: piszkos munka legálisan c. cikkében.

¹² Császár Zsanett, 2009. _

¹³ www.hetek.hu, 2010.

¹⁴ Gémesi Melinda, 2008.

¹⁵ Gémesi Melinda, 2008.

¹⁶ Székely Sarolta, 2009.

¹⁷ Csikvári Judit, Juhász Judit, 2007.

¹⁸ Betlen Anna, 2009.

A magyar médiában a külföldön dolgozó magyar szexmunkások áldozatként szerepelnek, tartalmuk kivétel nélkül a Hollandiában, Svájcban stb. dolgozó szexmunkásokat kényszerítő bűnszövetkezetről szólnak¹⁹. Habár arról nincsenek kutatások, hogy ezen magyar szexmunkások hány százaléka dolgozik önként külföldön, abból a feltételezésből kiindulva, hogy az önkéntesek Magyarországon sem ritka kivételek, túlzás lenne azt állítani, hogy külföldi országokba magyar szexmunkások csak kényszerítés által kerülnek. Jóval valószínűbb, hogy a magasabb bérek mellett a liberális, kevésbé merev szabályozások is közrejátszottak a jelenségben. Egy cikkben Földi Ágnes így nyilatkozik a jelenségről: „A magyar lányok időnként lerohannak egy-egy országot” - kommentálta az [origo]-nak Földi Ágnes, a Szexmunkások Érdekvédelmi Egyesületének vezetője (...). Földi szerint hasonló történt évekkel ezelőtt Olaszország, majd Spanyolország, utána pedig Németország vonatkozásában, és "az új ország most Svájc".

Alapvetően tehát érvényesülni látszik Dr. Borai Ákos megállapítása a szexmunka megítéléséről. Nem felejtendő el azonban a szexmunka önkéntes voltát hangsúlyozó anyagok, melyek a szexmunkát nem értelmezik alapvetően negatívumnak.

5. A szexmunka szabályozása néhány más országban

A világ számos más országában eltérően szabályozzák a szexmunkát. A jelenleg hatályos törvényeket tekintve Magyarország a teljes legalizálás és teljes mértékben illegálissá nyilvánítás közti skála nagyjából közepén helyezkedik el. A szexmunkának teljesen vagy korlátozottan legális volta nem függ az ország gazdasági fejlettségétől, hiszen fejlett országokban is találkozhatunk olyan korlátozó intézkedésekkel, amelyek ugyan nem nyilvánítják a szexmunkát illegálisnak, azonban a szexuális szolgáltatás megvásárlását igen, amely egyrészt ellehetetleníti vagy nehezebbé teszi a szexmunkás biztonságos munkavégzését, másrészt hűen mutatja az adott állam hozzáállását ehhez a témához. A fejlett országok közül három országra jellemző ez a fajta törvényi szabályozás. Ebben a részben az ún. „Svéd modell” és a szexmunkát liberalizáló Hollandiát és Németországot fogom bemutatni.

I. A „svéd modell”

¹⁹ www.168ora.hu, 2010.

Az ún. „svéd modell” először Svédországban került bevezetésre 1999-ben, elsőként célozva meg a szexmunkát a keresleten keresztül. Így a szexmunkás szolgáltatása legális, de ennek megvásárlása nem az. A törvény azon az állásponton van, hogy a szexmunkás áldozatnak tekintendő, így szolgáltatásának megvásárlása a szexmunkás kizsákmányolása, ami büntetendő. Pozitív következményei közt tartják számon, hogy a svédországi emberkereskedelem aránya a környező országokéhoz képest erőteljesen lecsökkent²⁰, ám a modell ellenzői szerint mindössze a látható prostitúció csökkent, és a svéd szexmunkások kiszolgáltatottsága a szabályozás óta tovább nőtt. Egy svéd szexmunkás a svéd modell legfőbb problémái közt a következőket említi²¹:

- ha valaki bejelenti, hogy egy lakásban szexmunka folyik, amennyiben az illető szexmunkás albérlő, a tulajnak kötelessége felmondani neki, különben futtatással fogják vádolni.
- ha két szexmunkás közösen fizet egy albérletet, feljelenthetők egymás futtatásáért, akkor is, ha egymástól nem kapnak pénzt – emiatt a svéd szexmunkások azóta inkább egyedül dolgoznak, mely kockázatosabbá teszi tevékenységüket.
- a kliensek kisebb eséllyel fogják jelteni, ha egy szexmunkást egyértelműen kényszerítenek, hiszen ebben az esetben őket is bünteti a törvény.

A szabályozás hatására ugyan a látható, utcai prostitúció gyakorlatilag eltűnt, ám azon túl, hogy az emberkereskedelmi statisztikában csökkenés mutatkozott, nem egyértelmű, hogy valóban kevesebben kínálnak szexuális szolgáltatást, vagy csak a tevékenység látható része tűnt el. Egy felmérésben, amit a társadalom peremére kiszorult fiatalokkal készítettek, a lányok 12, és a fiúk 4%-a vallotta be, hogy kapott már pénzt vagy kábítószer szexuális szolgáltatásért²². A törvény bevezetése óta egyébként mintegy 650 embert büntettek pénzbírsággal, börtönbüntetést senki sem kapott, ezért a törvény szigorításán gondolkodnak. A törvényt szegni nem kívánók egyébként könnyen vásárolhatnak ilyen jellegű szolgáltatást a szomszédos Dániában.

II. Hollandia és Németország szabályozása

²⁰ Kunstár Csaba, 2005.

²¹ a TASZ is a SWAN filmje: Interjú egy svéd szexmunkással: <http://www.youtube.com/watch?v=iaNowSAjFUK>

²² Németh András, 2011.

Napjainkban számos országban teljes, vagy majdnem teljes mértékben legális a szexmunka, ezek közül a leginkább ismert Hollandia, de Európában még Németországban és Svájcban találkozhatunk az átlagosnál megengedőbb szabályozással. Svájcot kivéve ezekben az országokban az is legális, hogy valaki a szexmunkás jövedelméből éljen – amennyiben ez nem kizsákmányoló természetű. Hollandiában 2000, Svájcban 1992, míg Németországban 2002 óta legálisak a bordélyházak.

Németországban az elsődleges cél a szexmunkások védelme volt az erőszak és kizsákmányolás ellen. A szexipar éves bevételét 6 milliárdra becsülik, és a legálisan dolgozó szexmunkások egészségügyi és nyugdíjbiztosításra is jogosultak. Azonban később a legtöbb szakértő egyetértett abban, hogy a legalizálás nem lett teljes mértékben sikeres. Marion Detlefs, a Hydra prostitúciós tanácsadó központ munkatársa szerint bár rengeteg szó esett a megfelelő szerződésekről és egészségügyi biztosításról, nagy hiányosságok maradtak a jogszabályban. Az országban ma is nagyon kevés a legálisan dolgozó szexmunkás.

Hollandiában, hasonlóan Németországhoz az elsődleges cél a felnőtt, önkéntes szexmunka legitimé tétele volt, és hogy csökkenjen a szexmunka körüli bűnözés. Azonban a törvény a nem európai szexmunkásokat kizárja, így számukra csak két út lehetséges: visszatérni hazájukba, esetleg egy másik európai országba, vagy az illegális prostitúcióban való részvétel, amelyben esetleg áldozattá is válhatnak²³.

Illegális volta miatt nagyon nehéz felmérni, hogy mekkora lehet azok aránya, akiket ténylegesen szexmunkára kényszerítenek – az illegálisan dolgozó szexmunkások sokszor gazdasági okokból döntöttek a Hollandiában végzett szexmunka mellett, és viszonylag magas, 65-80%-át adják a hollandiai szexmunkásoknak. Őket a média és különböző civil szervezetek gyakran kivétel nélkül áldozatoknak tekinti, míg a holland média szervezett bűnözésben résztvevőkként.

A holland rendőrség a 2000-ben bekövetkezett legalizálás óta igyekszik kontroll alatt tartani a szexmunkát, és rendszeresen ellenőrzi az intézményeket. 2007-ben 30 vállalkozás engedélyét vonták vissza, 2008-ban több ablakot és bordélyházat is felvásárolt az állam, hogy felszámolja azokat a bűnszervezeteket, akik a volt Szovjetunió és más Kelet-Európai országokból érkező nőket kényszerítették szexmunkára.

Egy 2001-2002-es kutatás igyekezett felmérni, milyen következményei lettek a szexmunka legitimizálásának, és arra az eredményre jutottak, hogy az illegális szexmunka nemcsak a

²³ Siegel, Dina, 2009.

nehezebben ellenőrizhető (utcai, escort), területein, hanem az ablakok és szexklubbok területén is változatlanul jelen van.

Azt is vizsgálták, hogy a törvény milyen hatással van a szexmunkások társadalmi megítélésére, és azt tapasztalták, hogy azóta sem tisztelik vagy fogadják el őket, a független szexmunkás képe is negatív maradt – habár 1999-ben a lakosság 78%-a azt mondta, a szexmunka olyan munka, mint a többi.

6. Konklúzió, tanulság

Ahogy azt a kérdőív is kimutatta, a szexmunka körül számtalan sztereotípiát létezik, némelyik erősebb, némelyik gyengébb, és ezek igazságtartalma is változó. Ezek egy részét a sztereotípiákat inkább erősítő hírek okozhatják, melyek sokszor pejoratív jelzőkkel illetik a szexmunkásokat, illetve általában a bűnözéssel hozzák kapcsolatba. Nagy szerepe lehet annak is, hogy a szexmunka utcai része jelenleg nem kellő mértékben szabályozott, így forgalmasabb részeken is látható akár gyermekek által is.

Úgy gondolom, a megoldás egyik része lehetne valamiféle szabályozás, mely lehetővé teszi, hogy a szexmunkások tevékenysége kevésbé legyen feltűnő, ám ez munkájuk végzését ne lehetetlenítse el - gondolok itt arra, hogy a jelenlegi szabályozások miatt a legtöbb védett területnek nem számító rész túlságosan kívül esik, így a szexmunkások nagy része nem is itt dolgozik.

A Szexmunkások Magyarországi Érdekvédelmi Szervezete több alkalommal szervezett szemétszedési akciókat a szexmunkások számára, akik ennek keretében több út melletti területet megszabadítottak a szeméttől – az ehhez hasonló akciók segíthetnek a szexmunkáról alkotott kép pozitívabb kialakításában.

Jó ötlet lenne az is, ha több alkalommal lehetne hallani olyan szexmunkásokról, akik nyíltan vállalják munkájukat, így több szelete válna láthatóvá a szexmunkának, mely hozzásegítene ahhoz, hogy kevésbé legyen fekete-fehér a tevékenység megítélése. A nyilvános szereplést azonban sok szexmunkás pont a negatív megítélés miatt nem vállalja. A Szexmunkások Érdekvédelmi Szervezete egyébként honlapján ingyenes blogger tréninget szervez, mely egy

lehetséges mód lenne arra, hogy szemunkások nyilvánosan, ám kilétük titkolásával szólhassanak meg.

7. Hivatkozásjegyzék

Betlen Anna: szabadon és önként [2009]

Forrás: <http://www.es.hu/?view=doc;23466>

Letöltve: 2011. november 3.

Burucs Kornélia: Prostitúció Magyarországon [1995]

Forrás: <http://www.tankonyvtar.hu/historia-1995-08/historia-1995-08-081013-2>

Letöltve: 2011. október 20.

Császár Zsanett: Szex tandíjért? Létezik! [2009]

Forrás: http://www.cosmopolitan.hu/rw_cikk/te_te_te/rolad_szol/szex_tandijert_letezik

Letöltve: 2011. október 23.

Csikvári Judit, Juhász Judit: Középpontban a prostituáltak alapvető jogai

Forrás: <http://www.pantarhei.org.hu/res/Jelentes05-26.pdf>

Letöltve: 2011. október 20.

Dr. Borai Ákos (2003): Prostitúció

Kecskemét, Print 2000 Kft.

Dr. Sárkány Péter (2011): A prostitúció néhány jogi és gazdasági kérdése (munkaanyag)

Dr. Schreiber Emil: A prostitúció [1917]

Forrás: http://mtdaportal.extra.hu/books/a_prostitucio.pdf

Letöltve: 2011. október 20.

Gémesi Melinda: Szex a tandíjért – egy fizető vendég vallomása [2008]

Forrás: http://www.femina.hu/kapcsolat/szex_tandijert

Letöltve: 2011. október 22.

Kecskés Ágnes: Dugipénzek – 100 milliárdok a magyarországi szexiparban [2011]

Forrás: <http://www.observer.hu/news/1928>

Letöltve: 2011. október 28.

Kunstár Csaba: a svédeknel nincs prostitúció [2005]

Forrás: <http://www.nol.hu/archivum/archiv-321815>

Letöltve: 2011. október 27.

Magyar prostituáltak tömegei dolgoznak Amszterdamban [2010]

Forrás: <http://www.168ora.hu/punch/magyar-prostitualtak-tomegei-dolgoznak-amszterdamban-52276.html>

Letöltve: 2011. november 3.

Munk Veronika: Elzavarták a prostituáltakat a Felsőkertiről [2009]

Forrás:

http://index.hu/belfold/2009/12/16/a_filmstudio_miatt_kellett_menniuk_a_prostitualtaknak/

Letöltve: 2011. október 23.

Németh András: Tiltottabb gyümölcs [2011]

Forrás:

http://m.hvg.hu/hvgfriss/2011.23/201123_a_prostitucio_europaban_tiltottabb_gyumolcs

Letöltve: 2011. november 2.

Sarrica, Fabrizio: Trafficking in persons: analysis in Europe [2009]

Forrás: http://www.unodc.org/documents/human-trafficking/Trafficking_in_Persons_in_Europe_09.pdf

Letöltve: 2011. október 27.

Siegel, Dina: Human trafficking and legalized prostitution in the Netherlands [2009]

Forrás: <http://www.doiserbia.nb.rs/img/doi/1450-6637/2009/1450-66370901005S.pdf>

Letöltve: 2011. október 27.

Székely Sarolta: Prostitúció, mint diákmunka [2009]

Forrás: <http://www.szivtars.hu/?id=cikk&cid=776>

Letöltve: 2011. október 10.

Vége a „mini Amszterdamnak” [2010]

Forrás: http://www.hetek.hu/riport/201003/vege_a_mini_amszterdamnak

Letöltve: 2011. október 23.

Vincze Barbara: „Ha én bunkó vagyok, akkor ők is azok” – kerülgetik egymást a rendőrök és a szexmunkások [2010]

Forrás: <http://www.origo.hu/itthon/20100527-utcai-prostitutcio-szexmunkasok-rendorseg-emberlabras-tasz-prostitualt.html>

Letöltve: 2011. október 21.